

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

פרשת ויקרא

גדול המעשה

ומבארים חז"ל שזה ההסבר שגדול המעשה אחרים לתת צדקה שכן הוא גורם לשני דברים: גם לעולם הזה עם העני, וגם לעולם הבא עם העשיר.

מסופר על הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שבזמן שכיחן כראב"ד בלונדון הלך להתרים יהודי עשיר אחד, וברוך ה' העשיר נתן ביד רחבה. פתאום פנה העשיר לרב ושאלו מה הסיבה לכך ששכרו של הרב יהיה גדול יותר משכרו כמו שאמרו חז"ל גדול המעשה יותר מן העושה הלא סוף סוף הרבה יגיעות יגע עד שהרוויח את הממון הזה "ואולי אף טרחתי יותר ממה שטרח הרב לבוא אלי, והנה בא כבוד הרב ונוטל חלק בראש?" אמר לו הרב "באותו רגע שדפקתי בדלת ביתך התגברו פעימות ליבי שבעתיים והלב נרתע כולו מרוב בושה לחזור על פתחי נדיבים. רעדה זו משקלה רב פי כמה מכל משקל הממון שתרמת, רק הבוחן ליבות יודע מה קשתה עלי עבודה שבלב זו. אין ספק שבדין וביושר נוטל אני חלק בראש".

הרי לנו עוד הסבר למה הכוונה גדול המעשה יותר מן העושה שכן אדם המעשה אחרים הוא חושב כמה וכמה פעמים לפני שהוא מבקש תרומה הוא רועד ומתבייש מפני זולתו לפני כל בקשה, אולם לעשיר יש את הנתנה בלבד.

יהי רצון שנזכה להיות תמיד גם מהנותנים וגם מהמעשים אחרים, ויהיו כל מעשינו לשם שמים.

הרב אהרן וואזנר

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן פניני "אור החיים" הקדוש

פנינים ממח"ס "זרע שמשון" לדבינו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

לדבינו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"בשרתי צדק בקהל רב הנה שפתי לא אכלא ה' אתה ידעת" [מ, י]

מסביר בעל ה"זרע שמשון" שפסוק זה מדבר על משה רבנו שבישר לעם ישראל את דבר ה' שהוא רוצה לכרות ברית עם ישראל ולתת להם את התורה הקדושה.

עוד בישר להם משה רבנו שהקב"ה יבוא בעב הענן ובשל כך גם יאמינו במשה רבנו לעולם.

ממשיך הרב להסביר את המשך הפסוק "הנה שפתי לא אכלא ה' אתה ידעת" שבא משה רבנו להשיב לפני הקב"ה שעם ישראל קיבל את דבריו, הגם ש"ה' אתה ידעת" שהקב"ה כבר יודע עוד לפני שבא משה רבנו להודיע זאת לפניו.

וממשה רבנו אנו לומדים דרך ארץ שלמרות שידע שהקב"ה כבר יודע את דברי העם, לא אמר איני צריך להודיע את דברי העם לה' יתברך, ובכל זאת הלך והשיב את דברי העם לפני הקב"ה.

"ויקרא אל משה" [א, א]

במדרש רבה מובא שהייתה דעתו של משה רבנו עגומה עליו שאמר כולם הביאו נדבתן למשכן ואני לא הבאתי.

אמר לו הקב"ה חייך שדיבורך חביב עלי יותר מהכל, ומכולם לא קרא הקב"ה אלא למשה רבנו שיעשה את המשכן. וזו הכוונה בפסוק "ויקרא אל משה".

שואל בעל ה"זרע שמשון" - מה הכוונה בדברי המדרש שהיה חביב על הקב"ה דיבורו של משה הרי הקב"ה קרא אל משה ולא משה אליו?

מסביר בעל ה"זרע שמשון" - נאמר במדרש רבה - לפי שהיה משה רבנו מוסר נפשו על המשכן להראות לכל חכמי לב ולנשים שלא יטעו ממה שהקב"ה ציווה אותו, נקרא מעשה המשכן על שמו שנאמר "ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן" [במדבר ז, א].

זו הכוונה במדרש רבה שהיה דיבורו של משה רבנו חביב לה' יתברך יותר מן הכל - שהדיבור שעשה משה רבנו עם כל בעלי המלאכה היה חביב לה' יתברך יותר מכולם והסיבה לכך היא שגדול המעשה יותר מן העושה. ולכן התייחד הדיבור לו לבדו תוך כדי עשיית המשכן.

אחד מההסברים מדוע גדול המעשה יותר מן העושה הוא שיש כלל: יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית. שבעל הבית הוא העשיר נותן צדקה לעני ומחיה אותו כאן בעולם הזה. אך העני על ידי כך שהוא מקבל את הצדקה הוא מביא את העשיר לעולם הבא.

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר" [א, א]

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - הפרשה עוסקת בתורת הכהנים ובקרבנות שעקרים באהל מועד. ותחלה קרא ה' למשה ורק לאחר מכן דבר אליו.

בספרא מובא שהקריאה שקרא הקדוש ברוך הוא למשה ואמר משה משה הוא לשון חיבה, ומשה השיב הנני.

לאחר מכן החל הקב"ה לדבר עמו, קריאה זו היא מעלה נכבדה שנהגה הקדוש ברוך הוא קדם שדיבר עם משה ולא הייתה קריאה זו נצרכת לעצם הדבור עם משה רבנו, שהיה יכול הקדוש ברוך הוא לפתוח מיד בדבור, אלא שהקדים לו קריאה בלשון חבה לרוב חשיבות העניין.

הרי לנו עד כמה מחשיב ומחבב הקב"ה את גדולי ישראל וקורא להם בלשונות של חיבה לפני שמדבר עימם.

הלכה למעשה

הרב מנשה מורנו שליט"א

דיני ערב פסח שחל להיות בשבת

השנה ערב פסח חל להיות בשבת, לכן בודקים את החמץ בליל יג' (יום חמישי בערב), מיד לאחר הבדיקה מבטלים את החמץ, משאירים חמץ ליום ו' ולשבת עבור שתי הסעודות הראשונות, שסעודה שלישית כאסור לאבר כול בה חמץ. **אין אוכלים בשבת זו חלות, מפני שעושות פירורים, אלא יאכל 'לאפה', שכמעט ולא מתפוררת, מי שמספיק לו לסעודת הבוקר רק לאפה אחת, יכול לקחת מצה עטופה בניילון ללחם משנה (כ"ה באגרות חזו"א ח"א קפח' ובאורחות רבינו עמי' יא'. לא יקח מצה השמורה לליל הסדר, כי היא 'מוקצה' מחמת קפידתו, כמבואר בבא"ח צו ס"ו, חזו"ע שבת ג' עמי' קיא'. **יכול לתת לילדים הקטנים מצות. בסעודת הלילה נחלקו הפוסקים אם יכול לקיימה במצות במקום פת, ולכו"ע מברך עליהם 'המוציא', ובבוקר לכו"ע אסור לאכול מצה, שו"ע תעא' סעיף ב', במשני"ב ס"ק יב' מתיר בלילה, בבא"ח צו סכ"ו אוסר). בבוקר יום שישי שורפים את החמץ בתחילת שעה חמישית (שעה 10:00 למי"א 301:10 להגר"א) אך אין מבטלים את החמץ, שעדיין מותר לאכול עד למחרת (כ"ז בשו"ע תמד' סעיפים א-ד, ו').****

ולהפיקרו, בסי' תלגי ס"ו נ' לאיסור, ובסי' תמהי ס"ג נ' להתיר, ואע"פ שכי' האחרונים שעיקר ההלכה להתיר אף לשו"ע, יותר נכון ע"י אקונומיקה). לאחר שהתפטר מהחמץ, יעשה ביטול חמץ ויאמר בו: 'דחזיתיה ודלא חזיתיה' (לאחר זמן אכילת חמץ, הרי החמץ מוקצה, מפני שאינו ראוי לדבר, והרי הוא כקליפות. ומש"כ משני"ב תמד' ס"ק כא' שרק משעה שישית הוא מוקצה, שייך במקום שיש בהמות וגויים שהחמץ ראוי להם, כמבואר בגוף דבריו ע"פ האחרונים. ומש"כ בפסק"ת סוף תמד' לדחות שיטה זו מפני כלבים וחתולים, לא עיין במעשיהם, שאין אוכלים הם פת אלא בשר ודגים, ואכמ"ל).

סעודה שלישית עושים לאחר מינחה גדולה, יקפיד לסיימה לפני שעה עשירית (15:50 בערך, שו"ע תעא' ס"ב). הטוב ביותר לאכול 'חמין' עם קציצות מקמח מצה (קניידלך או קישקע), שבזה יש גם 'מזונות', גם פירות וגם בשר. מי שלא 'זורס' לו לאכול 'חמין' לסעודה שלישית, יכול לקיים סעודה זו בפירות, ויותר טוב שיבחר פירות מז' המינים (כה"ח ס"ק טז' מהשליה הק'). י"א שיכול לעשות שתי סעודות חמץ בבוקר, ולהחשיב השניה לסעודה שלישית, משני"ב סק"ח כתב "טוב גם כן..." אמנם בימינו לא מעשי כ"כ, אא"כ מתפלל בנץ, ומתחיל הסעודה הראשונה מוקדם, ובכל אופן יאכל לכל הפחות בצהריים בנוסף פירות, שעיקר הדין סעודה שלישית רק מזמן מינחה כמבואר בשו"ע רצא' סעיף ב'. **בזה"ק מבואר שא"צ לשבת סעודה שלישית, אמנם הפוסקים הקדמונים לא הביאוהו, ובכה"ח כי שרק רשב"י ידע לתקן ע"י לימודו במקום האכילה, ובערוה"ש ס"ו כי שודאי הלכה כהזוה"ק, שהרי אין שייך לחייב סעודה שלישית בשבת זו, וכן נראה בבא"ח צו שכתב לעשות סעודה זו בפירות, ולא כ' ע"י מזונות או בשר שעדיפים מפירות כמבואר בשו"ע רצא' ס"ה. לא הבאתי פתרון של 'מצה מבושלת', כיון שפתרון זה לא 'חלק' בפוסקים, ע'י שעה"צ אות א' מהגר"א ומ"א, וכן בשו"ע כי לעשות ע"י מזונות, מכלל דלא ס"ל לקיים הסעודה במצה מבושלת, ומה גם שאינו פרקטי כ"כ).**

בשבת בבוקר מקדימים להתפלל, כך שיספיק לאכול חמץ בסעודת הבוקר לפני זמן איסורו (בתחילת שעה חמישית כדלעיל למי"א והגר"א). אין צריך לאכול את כל הסעודה לפני סוף זמן אכילת חמץ, אבל צריך להקפיד להתפטר מהחמץ לפני זמן זה. הדרך הטובה יותר להתפטר מהחמץ, היא לפורר את החמץ לחתיכות קטנות, ולהורידם באסלה, אם יש כמות גדולה יותר, אפשר לחלק לשנים ושלוש פעמים (משני"ב תמד' ס"ק כא'). מי שלא 'זורס' עם פתרון זה, יכול להוציא לפח האשפה הנמצא ברחוב, ויותר טוב שבנוסף יפתח את שקית החמץ ויפזר אקונומיקה על כל החתיכות (בשו"ע יש סתירה אם מועיל להוציא חמץ לרה"ר לפני זמן איסורו

גאורה משלחת!!

בסייעתא דשמיא בקרוב ייצא לאור

הספר שרבים ציפו לו

"מתיקות ועריבות התורה" חלק ד'

ועכשיו זה הזמן להוציא את הקדשה איקויריך

להקדשות והנצחות: 052-7151420

"מתיקות ועריבות התורה" גם השקפה ומוסר וגם דרך לחיים